

Sardou/Wilde/
Shaw – Foto Bert
Nienhuis

ziet, maar dat in werkelijkheid helemaal niet is. Het heeft wel erg lang moeten duren voor het Kaaithater met Maatschappij Discordia schiep ging. Het had al gekund van toen ze nog Onafhankelijk Toneel waren. Nog net niet te laat, beende het Kaaithater nu bij, maar wel laat genoeg. Ik wil hier met nog eens een recensie de bespreking niet doorkruisen, die te lezen was in het vorige nummer van *Et cetera*. Alleen leek *Claus/Scribe* me bij de première nog een produktie in wording. Niet de meest coherente van dit gezelschap, mede daardoor ook niet hun beste, maar waarin ze voor hun doen zeer ver zijn gegaan in het onderzoek van de onvermoede mogelijkheden die theater nog altijd blijkt te bieden. En vooral: een zeer open voorstelling met veel momenten van aanbiddelijke inspiratie.

Laat ik hierbij toch ook rechtvaardig blijven. Hou ik vol dat de samenwerking met Discordia in theaterhistorische termen te laat komt, dan kan ik toch waardering opbrengen voor de snelle inhaalmaneuvers die het Kaaithater heeft uitgevoerd door te zamen met *Claus/Scribe* nog vier andere Discordia-produkties voor een reeks voorstellingen naar hier te halen in het raam van het zomeranimatieproject Bruzzle: de echte juwelen *Sardou/Wilde/Shaw* en *Ritter Dene Voss*, de misschien iets minder geslaagde *Kean* en de soms aanvechtbare maar in fragmenten fascinerende voorstelling rond het Heiner Müller-materiaal, *Gesammelte Irrtümer/Heiner Mülleravond/Ohne Titel*. Dat is natuurlijk een prachtig boeket. Vermoedelijk ook een nieuwe en hopelijk een inspirerende ervaring voor Discordia, een groep die – ondanks alles wat ik hierboven formuleerde – voor de komende tijd misschien toch niet zou misstaan als een soort huisgezelschap van het Kaaithater.

Een n te weinig

Ik ga ook niet verder in op de reeks voorstellingen van Michèle-Anne De Meys *Face à Face*, behalve de al eerder geformuleerde bedenkingen i.v.m. het Schaamte-aandeel en daarbinnen de hernemingen in het raam van een Kaaithater. Ik wil me ook niet als een kenner opwerpen, maar zelfs een gemiddeld publiek kon met zijn klompen aanvoelen dat er – ondanks de bezwaren – meer redenen waren om *Face à Face* te hernemen dan om Roxane Huilmands *Tanz mit Männern* te produceren. Ik schrijf de titel hier voor het laatst – en voor de duidelijkheid – met zijn fout tegen de Duitse grammatica. “Mit” staat zonder uitzondering met de datief van het meewerkend voorwerp en dat impliceert in het meervoud een eind-n. Dus: *Tanz mit Männern!*

De coquetterie van een Duitse titel en de onnadenkendheid om daar meteen een fout in te maken, leek me parallel te lopen met wat choreografe Huilmand gebakken had (de danseres Huilmand is hier even niet ter sprake). Die Duitse titel heeft iets van een snobistisch imitatie-effect en dat bleek precies het bedje waarin *Tanz mit Männern* ziek was. De choreografie bleek geen stijlpersoonlijkheid te hebben en kwam niet onder haar voorbeelden vandaan. En die voorbeelden heten o.m. Anne Teresa De Keersmaeker, Jan Fabre en de Jerome Robbins van *West Side Story*. De aanzet was een Fabriaans cultiveren van verveling, die helaas ook op de toeschouwer oversloeg. Zodra er gedanst werd, kreeg je constante déjà-vu's van elementen uit De Keersmaekers choreografische taal, vooral dan van *Bartók/Aantekeningen* en de Heiner Müller-produktie. Dit dan wél in het klad, want de meisjes van Rosas zijn rasdanseressen – inclusief Roxane Huilmand – iets wat van de mees-

te heren in *Tanz mit Männern* niet meteen kon gezegd worden.

Helemààl mis ging het in een aantal passages waarbij je de indruk had naar zogenaamd jazzballet te zitten kijken. Maar ook de dramaturgie bleek vol denkfouten te zitten: waarom stond er een troon prominent in het decor als die maar één keer gebruikt werd voor een twijfelachtige scène waarbij iedereen werd neergeschoten? Waarom werd al even prominent een urinoir – dat typische mannsymbool – in het decor verwerkt als daar verder niets mee gebeurde en een mogelijke dadaïstische benadering van het voorwerp à la Marcel Duchamp de maakster scheen te ontgaan? En wat was het nut van een de scène omspannend metalen frame met buislampen dat op het einde, de dansers omsluitend, naar beneden zakte en, toen het de grond raakte, goed was voor de finale blackout? Dat we omschreven zijn? Gevangen? Dat ook de man-vrouw-relatie aan deze stereotiepe omkadering mank gaat? We wisten het al en het werd alleen maar op een voor de hand liggende manier herhaald.

Tanz mit Männern bleek dan ook een mislukte poging tot verzoening of integratie van dans en theater. Geen volwaardige dans, geen volwaardig theater en dus ook geen volwaardig danstheater. Huilmands choreografische vocabulaire bleek te klein en te machteloos en rechtvaardigde geen plaatsing in een Kaaithater.

Woestijn

En zo sukkelde het seizoen amechtig en kromgebogen naar een roemloos einde met de komst van Toneelgroep Amsterdam, Gerardjan Rijnders en *Terug in de woestijn* van Frankrijks toneelschrijvende boy wonder Bernard-Marie Koltès. Het gezelschap had vorig seizoen een paar veel interessantere produkties op het repertoire. Wellicht waren die einde mei niet meer te krijgen, maar het gaat voor een Kaaithater toch niet aan om dan tegen heug en meug om het even wat naar hier te halen omdat gezelschap en regisseur nu eenmaal geafficheerd staan?

Het publiek strafte dat overigens af. Na niet negatieve maar ook niet enthousiaste besprekingen in Nederland en ongetwijfeld ook ten gevolge van andere minder prettige ervaringen eerder in het seizoen, was de première-voorstelling bijzonder dun bezaaid – en dat verminderde nog eens met de helft na de pauze – en kon ook de tweede voorstelling nauwelijks op enige belangstelling rekenen. Dat bleek terecht. Er bleken noch voor een